

När pandemin mötte 1700-talsforskningen

Johannes Ljungberg, Sophie Holm & Simona Zetterberg-Nielsen

Under de två gångna åren har nya generationer fått göra unika erfarenheter av en av mänsklighetens arketypiska katastrofer: farsoten. Precis som i statydebatterna som följde på *Black Lives Matter*-rörelsens uppsving – vilka uppmärksammades i 2020 års nummer av *1700-tal* – riktades nyfikenheten på historiska perspektiv i stor utsträckning till 1700-talsforskningen. Det gällde dels mänskliga erfarenheter av farsoter i det relativt nära förångna, dels genombrottet för vaccinering och annan medicinsk kunskap som samtidigt stod i fokus för intensiva förhoppningar och en och annan konspirationsteori.

I detta läge ökade det massmediala intresset för att intervjua historiker med specialisering inom 1700-talets medicinhistoria. Upplevde dessa historiker att deras yrkesroll förändrades under pandemin? Hur påverkades deras forskningsverksamhet av att deras ämne plötsligt fick ökad aktualitet? Vilken plats fanns det egentligen för historiska tillbakablickar i de olika nationella sammanhang där de verkade? Och vilken roll tycker de att historiker med specialkunskap inom ett aktuellt ämne borde ha under en kris som påverkar hela samhället?

Vi ställde dessa frågor till tre 1700-talsforskare som alla ställdes inför utmaningen att förmedla sina kunskaper till en bredare publik i en otroligt oförutsägbar tid. *Susann Holmberg* (Høgskulan på Vestlandet) hade precis försvarat sin avhandling om ökade kunskaper om sjukdomar i 1700-talets Norge när pandemin bröt ut. *Eliina Maanitty* (Helsingfors universitet) var mitt i sitt avhandlingsprojekt om vaccinationsprojekt i 1700-talets Sverige och Finland, medan *Eryla Dóris Halldórsdóttir* (Reykjavik) arbetade växelvis som sjuksköterska på covid-avdelning och historiker på arkiv, och däremellan förmedlade frukterna av sin forskning om 1700-talets sjukdomsbekämpning på Island i både tidningar och sociala medier. Som svar på våra frågor har de skrivit varsin essä, vilka återfinns på de följande

<https://doi.org/10.7557/4.6614>

Copyright: © 2022 The Author(s). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

sidorna. Texterna är skrivna under det första kvartalet 2022, alltså under tiden då restriktionerna stegvis upphörde och vi försiktigt började blicka framåt mot ett postpandemiskt tillstånd.

Alla våra tre skribenter vittnar om 1700-talsforskningens betydelse för vidgade perspektiv på ett för många obekant fenomen. I sina texter redogör de också för hur de har resonerat när de valt ut vilka element av historisk forskning som de förmedlat i intervjuer – och vilken respons de har mött. Holmberg lyfter fram hur erfarenheterna av corona tycks ha lett till ökad empati för människor under gånga tiders pandemier, men påpekar samtidigt risken att det kan leda till att unika historiska förhållanden glöms bort. Maaniitty reflekterar likaså över förbisedda historiska förhållanden i de paralleller som har dragits mellan covid-19 och tidigare pandemier, vilket ligger till grund för en diskussion om historikerns etiska ansvar i dylika offentliga debatter. Halldórsdóttirs redogörelse för sin verksamhet under pandemin ger ett inspirerande exempel på hur forskningsresultat med särskild aktualitet kan kommuniceras till en intresserad allmänhet mitt i en krissituation.

Redaktionens förhoppning är att texterna kan fungera som ett stimulerande bollplank för den som framöver möter utmaningen att hoppa från skrivbordet och seminariediskussionerna till ett bredare kommunikativt sammanhang. Tack till alla tre skribenterna för era insatser!